

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 5. november 2019
Kontor: Sikkerhedskontoret
Sagsbeh: Maja Elkjær Tarpgård
Sagsnr.: 2019-0030-2459
Dok.: 1210542

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 202 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 30. august 2019. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Sikandar Siddique (ALT).

Nick Hækkerup

/

Morten Duus

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 202 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren kommentere artiklen "Landsdommer: PET-agenter overtrådte i årevis de demokratiske spilleregler", Berlingske den 30. april 2019, og redegøre for, hvordan regeringen i fremtiden vil sikre, at PET ikke samarbejder med FE om at indhente ulovlige data på danske statsborgere?”

Svar:

Jeg tager kritik fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne meget alvorligt, og jeg forventer og ved, at det samme gør sig gældende for Politiets Efterretningstjeneste (PET). Jeg forventer samtidig, at PET løbende har en konstruktiv dialog med tilsynet og reagerer hurtigt, når tilsynet peger på problemer, der skal løses.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra PET, der har oplyst følgende:

”Der henvises indledningsvis til kapitel 2 i Tilsynet med Efterretningstjenesternes årsredegørelser for 2018 vedrørende henholdsvis PET og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), der indeholder en beskrivelse af tilsynets behandling af tjenesternes praksis vedrørende PET’s anmodninger til FE om søgning i rådata.

Som det fremgår af kapitel 2 i Tilsynet med Efterretningstjenesternes årsredegørelser for 2018 vedrørende PET og FE, råder FE over indhentningssystemer, som kan indfange udvalgte informationsstrømme, hvorfra tjenesten kan indhente meget store informationsmængder, også betegnet rådata. FE vil ifølge årsredegørelserne ikke være bekendt med indholdet af den pågældende rådata, idet indholdet af rådata først bliver kendt af FE, når denne data udsættes for bearbejdning. Idet FE’s efterretningsmæssige virksomhed er rettet mod forhold i udlandet, vedrører den altdominerende del af det indhentede rådata udenlandske forhold, men der vil i disse data kunne forekomme oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer.

Den retlige ramme for PET’s indsamling, indhentning, behandling og videregivelse af oplysninger mv. fremgår af PET-loven, der trådte i kraft den 1. januar 2014. Af loven følger, at PET kan indhente og indsamle oplysninger om fysiske og juridiske personer, hvis oplysningerne kan have betydning for tjenestens virksomhed. Det fremgår ligeledes af PET-loven, at retsplejelovens regler finder anvendelse, når PET foretager tvangsindgreb, hvilket betyder, at PET skal indhente retskendelse forud

for iværksættelse af tvangsindgreb, herunder indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen i PET-loven om videregivelse af oplysninger, at PET's og FE's arbejdsområder er så nært forbundne, at der bør være vid adgang til udveksling af oplysninger mellem tjenesterne på samme måde, som der er vid adgang til at videregive oplysninger inden for samme forvaltningsmyndighed. Det fremgår videre, at bestemmelsen er et udtryk for, at det er helt afgørende, at der inden for de lovgivningsmæssige rammer er et tæt og løbende samarbejde mellem de to efterretningstjenester. Det er en betingelse for videregivelse, at videregivelsen af oplysninger kan have betydning for varetagelsen af PET's eller FE's opgaver.

Som det fremgår af Tilsynet med Efterretningstjenesternes årsredegørelse for 2018 vedrørende PET gav en ændring af FE-loven i december 2015 efter tilsynets opfattelse anledning til at overveje, om den nye lovgivning havde indflydelse på den eksisterende fortolkning af lovgivningen for PET og FE, idet lovændringen kunne indikere, at søgning i rådata tillige udgør et indgreb i meddelelseshemmeligheden, som kræver retskendelse.

Indtil Tilsynet med Efterretningstjenesternes henvendelse til PET og FE den 28. juni 2018 var det PET's og FE's opfattelse, at anmodninger om søgninger i FE's rådata ikke udgør et tvangsindgreb, som kræver retskendelse, da der er tale om oplysninger, som FE allerede er i besiddelse af, og som er indhentet efter reglerne i FE-loven.

Den praksis, PET og FE havde fulgt indtil dette tidspunkt, var – som det også fremgår af tilsynets årsredegørelse – kendt af tilsynet og havde ikke indtil da givet tilsynet anledning til bemærkninger.

Ved henvendelsen den 28. juni 2018 meddelte tilsynet PET og FE, at tilsynet ikke fandt, at den hidtidige praksis lå inden for de rammer, som er fastsat i lovgivningen. PET indstillede herefter den 4. juli 2018 den hidtidige praksis, således at PET fra dette tidspunkt indhentede retskendelse forud for anmodninger til FE af den pågældende art. PET orienterede samme dag Justitsministeriet om tilsynets vurdering og tjenestens beslutning om i lyset heraf at indstille den hidtidige praksis.

Efter at have undersøgt de relevante praktiske og retlige spørgsmål nærmere meddelte PET i januar 2019 Tilsynet med Efterretningstjenesterne, at PET fremover vil indhente retskendelse, forinden FE anmodes om søgning i rådata vedrørende i Danmark hjemmehørende personer, da det i sagens natur er af afgørende betydning for PET, at der ikke kan rejse tvivl om, hvorvidt der er den fornødne hjemmel til tjenesternes aktiviteter.

Det fremgår af Tilsynet med Efterretningstjenesternes årsredegørelser, at det er tilsynets vurdering, at PET og FE i overensstemmelse med tjenesternes beslutning af 4. juli 2018 ikke efterfølgende har foretaget søgning i rådata mod i Danmark hjemmehørende personer uden retskendelse.

Det fremgår videre af årsredegørelserne, at tilsynet fremover vil kontrollere, at samarbejdet mellem PET og FE om søgning i rådata sker i overensstemmelse med de rammer, som tjenesterne på baggrund af tilsynets vurdering har erklæret at ville følge.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvor mange gange PET i årene 2014-2018 har anmodet FE om at foretage søgning i indhentede oplysninger, kan PET ikke inden for rammerne af et folketingsspørgsmål besvare dette, da det kan virke afslørende i forhold til PET's kapacitet, hvilket vil kunne medføre skadevirkning for PET's virksomhed med bl.a. at forebygge, efterforske og modvirke alvorlige forbrydelser mod statens sikkerhed.

De oplysninger, som PET har modtaget fra FE på baggrund af de ovennævnte anmodninger, er indgået i PET's efterforskninger. Oplysningerne er klassificerede og til efterretningsmæssig brug og anvendes i PET's videre efterforskning. De videregives således ikke til danske forvaltningsmyndigheder, ligesom de ikke er indgået i straffesager. Oplysningerne kan i visse tilfælde efter en konkret vurdering, og når betingelserne herfor har været opfyldt, været videregivet til andre efterretningstjenester.”

Som det fremgår af Tilsynet med Efterretningstjenesternes årsredegørelser for 2018, har tilsynet siden sin etablering i 2014 løbende drøftet rammerne for samarbejdet mellem PET og FE med tjenesterne, og tilsynet har således været underrettet om tjenesternes praksis vedrørende indhentelse af rådata, hvorefter PET alene indhentede retskendelse, når der var tale om aflytning eller fremadrettet kontinuerlig søgning i rådata, som havde karakter af aflytning. Som det videre fremgår af årsredegørelserne, havde tilsynet ikke på tidspunktet for underretningen grund til at betvivle lovligheden af denne praksis, da den var veletableret mellem tjenesterne og havde eksisteret forud for vedtagelsen af PET- og FE-loven, der begge trådte i kraft den 1. januar 2014. Det fremgår endelig af tilsynets redegørelser, at det var en ændring af FE-loven i december 2015, som efter tilsynets opfattelse gav anledning til at overveje, om den nye lovgivning havde indflydelse på fortolkningen af lovgivningen for PET og FE.

Eftersom den tidligere praksis vedrørende indhentelse af rådata – som det fremgår af tilsynets årsredegørelser – var veletableret mellem PET og FE og havde eksisteret forud for vedtagelsen af PET- og FE-lovene, der begge trå-

dte i kraft den 1. januar 2014, var Justitsministeriet bekendt hermed. Det bemærkes i den forbindelse, at Justitsministeriet fører løbende tilsyn og kontrol med PET's virksomhed gennem regelmæssig kontakt med tjenesten om såvel generelle som konkrete forhold.

Det bemærkes i øvrigt, at Justitsministeriet er ved at udarbejde en rapport om erfaringerne med PET-loven med bidrag fra bl.a. PET, Tilsynet med Efterretningstjenesterne og uafhængige efterretningsekspertter. I rapporten vil der blive samlet op på de væsentligste erfaringer med PET-loven, herunder erfaringerne i forhold til Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

Særligt for så vidt angår Tilsynet med Efterretningstjenesternes årsredegørelser bemærkes det, at Justitsministeriet har modtaget PET's bemærkninger til tilsynets årsredegørelse for 2018 vedrørende PET, og at det fremgår af bemærkningerne til § 2 a, stk. 2, i lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester (UET-loven), at årsredegørelserne vil kunne danne grundlag for drøftelser mellem udvalget og regeringen, og at redegørelserne således skal sendes til udvalget forud for deres offentliggørelse. Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne er oprettet med det formål at have indseende med efterretningstjenesterne, jf. UET-lovens § 1, stk. 1.